

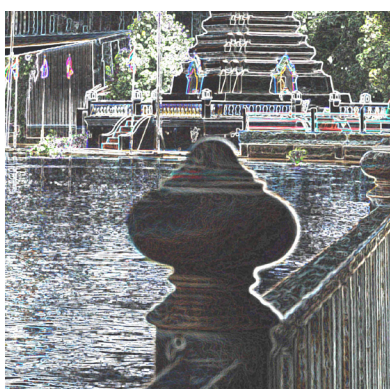
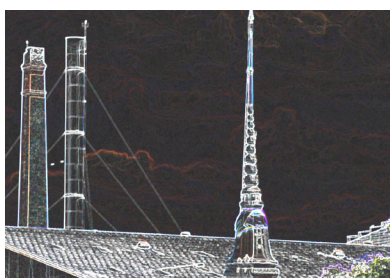
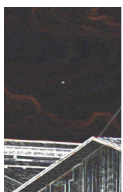
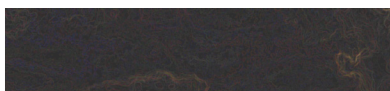

เทคนิคการเรียนการสอน ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ปีงบประมาณ 2556

คำนำ

การจัดทำการจัดการความรู้ เทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ในเรื่องการใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนการสอน ให้เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนว่าเทคนิคการเลือกชุมชนให้สอดคล้องกับหลักสูตร หรือ รายวิชา ที่ตนสอน และให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ ฝีมือ และศักยภาพของตนเองเพิ่มขึ้น

สารบัญ

	หน้า
7 ขั้นตอน กระบวนการจัดการความรู้	2
ความสำคัญและเป้าหมาย เทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน	4
การรวบรวมความรู้ เทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน	
เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
การสัมภาษณ์	10
การแลกเปลี่ยนความรู้ เทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน	
รายวิชาจิตรกรรม	12
รายวิชาเครื่องเคลือบดินเผา	15
รายวิชาวาดเส้น	17
รายวิชาสถาปัตยกรรมไทย	35
รายวิชาออกแบบตกแต่ง	
สรุปผลที่ได้รับจากการจัดการความรู้ เทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน	38
บรรณานุกรม	

7 ขั้นตอน

กระบวนการดำเนินการจัดการความรู้

กระบวนการดำเนินการจัดการความรู้

กระบวนการดำเนินการจัดการความรู้ มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ค้นหาความรู้ ประชุมระดมความคิด สืบค้นข้อมูลและค้นหาแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน จัดตั้งทีมงานผู้ประสานงานแต่งตั้งคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดการวางแผนและดำเนินงาน

2. การสร้างและแสวงหาความรู้ โดยมอบหมายให้คณะทีมงานจัดทำ สืบค้นข้อมูลในเนื้อหาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ทั้งจากบุคลากรและเอกสารรวมทั้งจากสื่อทุกประเภท จัดประชุมระดมความคิดของทุกคนในคณะทีมงาน รวบรวมมาเพื่อให้ทุกคนได้นำเสนอในเนื้อหาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน รวมทั้งจัดเชิญวิทยากรผู้ทรงความรู้ เชี่ยวชาญในเนื้อหามาเป็นผู้บรรยายเพื่อให้คณะทำงานได้เกิดความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น

3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ นำข้อมูลที่ได้รับทั้ง 2 ส่วน คือทั้งจากที่คณะทำงานสืบค้นมาด้วยตัวเอง และจากผู้เชี่ยวชาญมากลั่นกรองและจัดทำเป็นเอกสารแจกจ่ายแก่ผู้ทำ KM ทุกท่าน

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้คณะผู้จัดทำร่วมแบ่งปันความรู้จากข้อ 3. มาประยุกต์ให้เหมาะสมเพื่อใช้เป็นแนวทางในเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

5. การเข้าถึงความรู้ จัดรูปแบบข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และระบบข้อมูล จัดการข้อมูลดิบทุกประเภทให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นระเบียบ เข้าใจง่าย แล้วดำเนินการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และระบบข้อมูลสารสนเทศหลากหลายรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

6. การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้นำเสนอข้อมูลทั้งในองค์กรและนอกองค์กรโดยระบบสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยเปิดช่องทางให้สามารถเสนอความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง จัดเสวนาเชิญผู้สนใจและผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมในเนื้อหาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

7. การเรียนรู้ บุคลากรได้รับองค์ความรู้ในการจัดทำเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานอย่างเข้าใจกระจ่างแจ้งขึ้น บุคลากรในองค์กรนำความรู้ที่ได้รับจากการทำ KM ไปปรับประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญ และ เป้าหมาย
เทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

● ความสำคัญ

การจัดการศึกษาที่ดีต้องเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาอย่างสมบูรณ์และเต็มศักยภาพของตนเอง สามารถเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ บนพื้นฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของตนเอง ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ปฏิบัติ ทั้งในบริเวณโรงเรียนและนอกบริเวณโรงเรียน เพื่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์จริง และสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา อาจารย์ผู้สอนจึงไม่ได้เป็นเพียงผู้บรรยาย หรือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ที่จะนำประสบการณ์ของตนเองมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียน แต่ยังมีหน้าที่ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และการตระหนักรู้ด้วยตัวเอง

วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรีเป็นสถาบันการศึกษาทางด้านศิลปกรรมที่มีการเรียนการสอนเน้นทางการปฏิบัติ ดังนั้นเรื่องการพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ ทักษะของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ในการเรียนการสอนนอกจากเรียนในห้องเรียนแล้ว ผู้เรียนยังมีการฝึกปฏิบัตินอกห้องเรียนภายในบริเวณโรงเรียน แต่เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น การฝึกปฏิบัตินอกโรงเรียนจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพ ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ และยังสามารถสร้างให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

ชุมชนจึงเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยตรงด้วยตนเอง และเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ผู้เรียนจะได้ศึกษาสภาพที่เป็นจริงของสิ่งต่างๆ ในชุมชน ที่อาจมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น อาทิ สภาพภูมิประเทศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา อาคารสิ่งก่อสร้าง สถาปัตยกรรม ดังนั้นการนำชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน จึงเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ตามที่ต้องการ

ดังนั้นการเลือกชุมชนเพื่อเสริมการเรียนรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ และต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี จึงเลือกอำเภอศรีประจันต์เป็นฐานการเรียนรู้ เนื่องจากอำเภอศรีประจันต์มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของธรรมชาติ ทรัพยากร ชุมชน บ้านเรือนที่มีมาอย่างยาวนาน วัด ฯลฯ ใช้เวลาเดินทางไม่มาก เพราะสามารถนำไปใช้เป็นฐานการเรียนรู้ได้หลากหลายรายวิชา อาทิเช่น จิตรกรรม วาดเส้น สถาปัตยกรรม เครื่องเคลือบดินเผา เป็นต้น จึงสามารถตอบโจทย์และตรงประเด็นยุทธศาสตร์ที่ว่า “พัฒนาการจัดการเรียนด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ และช่างศิลป์ให้มีคุณภาพ

● เป้าหมาย

1. เพื่อศึกษาเทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาและเก็บรวบรวมเทคนิคการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จากผู้เชี่ยวชาญ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการหาชุมชนใหม่ๆ เพื่อเป็นฐานการเรียนรู้
4. เพื่อใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

การรวบรวมความรู้
เทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

การรวบรวมความรู้ที่ใช้ในการจัดการความรู้เรื่องนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การรวบรวมความรู้จากเอกสาร
2. การรวบรวมความรู้จากการสัมภาษณ์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

● เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของรวบรวมข้อมูลเอกสารนี้ จะมีทั้งเรื่องของหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี และประวัติความเป็นมาของชุมชนที่นำมาใช้เป็นฐานการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้การนำชุมชนมาใช้มีความสอดคล้องกับหลักสูตร

การจัดการศึกษาวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี เป็นสถานการศึกษาที่จัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ระดับพื้นฐานถึงวิชาชีพ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านศิลปกรรมให้มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพได้ รวมทั้งการสร้างผู้เรียนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม การเห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ความเป็นมาของชนชาติไทย ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย รวมทั้งวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี มีหลักสูตรการศึกษา 2 ระดับ คือ

1. หลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ศ.ปวช.)

หลักสูตร 3 ปี รับจากผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) หรือเทียบเท่า นักเรียนจะต้องศึกษารายวิชาต่างๆ ดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษาและพลศึกษา ภาษาอังกฤษ
2. หมวดวิชาเฉพาะ
 - 2.1 พื้นฐานวิชาชีพทฤษฎี ได้แก่ วิชาทฤษฎีสี ประวัติศาสตร์ศิลป์ กายวิภาค ศนียวิทยา
 - 2.2 พื้นฐานวิชาชีพปฏิบัติ ได้แก่ วิชาวาดเส้น องค์ประกอบศิลป์ คอมพิวเตอร์-กราฟิกส์
 - 2.3 วิชาชีพ ได้แก่ วิชาศิลปะไทย จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ออกแบบตกแต่ง ลายรดน้ำ สถาปัตยกรรมไทย และเครื่องเคลือบดินเผา
 - 2.4 วิชาเลือกเสรี

2. หลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ศ.ปวส.)

หลักสูตร 2 ปี รับจากผู้สำเร็จการศึกษาศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ศ.ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ด้านศิลปะ) มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า สาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับ ศ.ปวส. มีดังนี้

- สาขาวิชาศิลปะไทย
- สาขาวิชาจิตรกรรม

- สาขาวิชาประติมากรรม
- สาขาวิชาภาพพิมพ์
- สาขาวิชาออกแบบตกแต่ง
- สาขาวิชาสถาปัตยกรรมไทย
- สาขาวิชาเครื่องเคลือบดินเผา
- สาขาวิชาสถาปัตยกรรมไทย
- สาขาช่างศิลปห่ม

ความหมายของชุมชน

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ชุมชน” ที่แตกต่างกันไป ดังต่อไปนี้

ความหมายในพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2524(ราชบัณฑิตยสถาน. 2524 : 91) ให้ความหมายว่า ชุมชนหรือประชาคมคือ

1. กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกันลักษณะสังคมแต่มีขนาดเล็กกว่าและมีความสนใจร่วมประสานงานวงแคบกว่า ชุมชน หมายถึง เขตพื้นที่ระดับของความคุ้นเคย และการติดต่อระหว่างบุคคล ตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยว เฉพาะบางอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน ชุมชนมีลักษณะเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตัวเองที่จำกัดมากกว่าสังคม แต่ภายในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสังสรรค์ใกล้ชิดดีกว่า และความเห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจจะมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิดเดิมของชาติหรือศาสนา

2. ความรู้สึกและทัศนคติทั้งหมดที่ผูกพันปัจเจกบุคคลให้รวมเข้าเป็นกลุ่ม

ประดิษฐ์ มัชฌิมา ให้ความหมายไว้ว่า “ชุมชน คือ กลุ่มชนที่มีความรู้สึกนึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกัน อาศัยอยู่ในบริเวณหรือที่เดียวกัน มีการใช้ประโยชน์และบริการทางสังคมร่วมกัน” (ประดิษฐ์ มัชฌิมา. 2522 : 42)

จิรพรรณ กาญจนะจิตรา ได้สรุปว่า “ชุมชนประกอบด้วยกลุ่มชนที่มีบางสิ่งบางอย่างคล้ายคลึงกัน รวมขึ้นเป็นชุมชนหนึ่ง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก สถาบัน และกลุ่มคนที่อยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน อยู่ใต้กฎหมายหรือข้อบังคับเดียวกัน (จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. 2530 : 10-11)

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ให้ความหมายว่า พื้นที่อันเป็นที่อยู่อาศัยของคนและหมายความถึงกลุ่มของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้น โดยมีความสนใจวัตถุประสงค์เป้าหมาย และจุดหมายในการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2525 : 3)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ชุมชน หมายถึงกลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกันในเขตหรือบริเวณเดียวกันที่แน่นอน มีวิถีการดำเนินชีวิตคล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และกันอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การทำมาหากิน หัตถกรรม การศึกษางานในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนในโรงเรียน (วิทยากร เชียงกุล. 2550) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางวิชาชีพ ทักษะทางสังคม และความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับนักศึกษา และยังเป็นส่งเสริมให้สถานศึกษามีอิสระในด้านวิชาการโดยมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

อำเภอศรีประจันต์

อำเภอศรีประจันต์ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี และมีพื้นที่น้อยที่สุดในจำนวนอำเภอทั้งหมดของจังหวัดสุพรรณบุรี เดิมอำเภอศรีประจันต์เป็นท้องที่ของอำเภอท่าพี่เลี้ยง (อำเภอเมืองสุพรรณบุรี) รวมกับอำเภอเดิมบางนางบวช (สามชุก) เพราะอาณาเขตของสองอำเภอนี้กว้างใหญ่ จึงตัดตอนแบ่งท้องที่ของอำเภอท่าพี่เลี้ยงตอนหนึ่ง (ตำบลมดแดงปัจจุบัน) กับเนื้อที่ตอนหนึ่งของอำเภอนางบวช (สามชุก) รวมตั้งเป็นอำเภอศรีประจันต์ ในราว ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2444) โดยมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอข้างเคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสามชุก อำเภอเดิมบางนางบวช และอำเภอแสวงหา (จังหวัดอ่างทอง)
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอโพธิ์ทอง และ อำเภอสามโก้ (จังหวัดอ่างทอง)
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองสุพรรณบุรี
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอดอนเจดีย์

แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 9 ตำบล ได้แก่

1. ศรีประจันต์
2. บ้านกร่าง
3. มดแดง
4. บางงาม
5. ดอนปรุ
6. ปลายนา
7. วังหว่า
8. วังน้ำซับ
9. วังยาง

การประกอบอาชีพของชาวบ้านอำเภอศรีประจันต์

เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม อาชีพหลักของชาวบ้าน ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน และมีอาชีพเสริม ได้แก่ ทำนาแห้ว เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย

สถานที่สำคัญและสถานที่ท่องเที่ยว

วัดบ้านกร่าง ตลาดเก่าศรีประจันต์ บ้านท่านเจ้าคุณ สวนพีชไร่ดิน หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย วัดเกาะ วัดยาง วัดหนองเพียร วัดไก่อ้เตี้ย วัดดอนบพผาราม วัดโพธิ์ศรีเจริญ วัดน้อยชมพู วัดพยัคฆาราม

ประวัติตลาดเก่าศรีประจันต์ บ้านท่านเจ้าคุณ

ตลาดศรีประจันต์ ในเขตอำเภอศรีประจันต์ ห่างจากตัวจังหวัดสุพรรณบุรีไปทางทิศเหนือของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 ประมาณ 12 กิโลเมตร เป็นตลาดโบราณเก่าแก่อีกแห่งหนึ่งของเมืองสุพรรณ มีอายุประมาณ 100 ปี อยู่ในอำเภอศรีประจันต์ รูปแบบเป็นบ้านเรือนไม้เก่า 2 ชั้น ที่ยังคงรูปลักษณะในอดีต

ตลาดศรีประจันต์ แต่เดิมคือชุมชนริมฝั่งแม่น้ำสุพรรณบุรี (ท่าจีน) ฝั่งตะวันออก เป็นที่ค้าขายสินค้าที่ผู้คนทั่วไปมักจะมาแวะซื้อข้าวของเครื่องใช้ อาทิ ข้าวสารอาหารแห้ง ผักสด ปลาเป็น หมากรุก ผลไม้ เสื้อผ้า และของใช้ที่จำเป็นจากที่ต่างๆ ฯลฯ มาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่เป็นประจำ จนทำให้กลายเป็นตลาดย่อยๆ อีกทั้งบริเวณด้านใต้วัดยางจะมีหาดทราย ในระหว่างที่เรือสินค้าจอดรอขึ้น ลง ทางการจึงตั้งด่านเก็บภาษีจากเรือที่วิ่งผ่าน จึงเรียกด่านนี้ว่าท่าขนอน (บ้านหัวขนอน ในปัจจุบัน) (ขนอน แปลว่า ภาษี)

ต่อมาจึงมีการสร้างท่าเทียบเรือขึ้นเพื่อขนถ่ายสินค้า หรือมาต่อเรือเมล์เพื่อเดินทางเข้าเมืองสุพรรณบุรี หรือกรุงเทพฯ ซึ่งเมื่อการซื้อขายสินค้าเจริญเติบโตมากขึ้น เจ้าของที่ดินจึงได้สร้างห้องไม้ชั้นเดียวขึ้น ทางด้านเหนือของหมู่บ้านให้เช่าทำการค้า เรียกว่า ตลาดเหนือ

ต่อมาในปี พ.ศ.2493 ชาวตลาดเหนือบางส่วนได้อพยพมาเช่าที่ดินของวัดยาง ได้สร้างห้องแถวไม้ 2 ชั้น เป็นตลาดลักษณะแถวยาวเรียงต่อกันไปตามริมฝั่งแม่น้ำ ชาวบ้านจึงนิยมเรียกว่า ตลาดโรงยาว (ตลาดใต้) ส่วนพ่อค้าชาวจีนเรียกตลาดนี้ว่าบวนกั๊งตักกั๊ง ซึ่งอาจจะเห็นว่าฝั่งตรงข้ามกับตลาดมื๊ดบ้านกร่างซึ่งเป็นศาสนสถานเก่าแก่ มีผู้คนไปทำบุญกันมากและเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เมื่อเรียกชื่อตลาดบ้านกร่างจึงเป็นที่เข้าใจกันในหมู่ของคนจีน ซึ่งได้มีการก่อสร้างวางผังตลาดใหม่เป็นอย่างดี มีถนนเข้าออกโดยรอบ และมีตลาดสดอยู่ตรงกลาง ทำให้ตลาดศรีประจันต์ดูเป็นหมวดหมู่ จึงเกิดเป็นตลาดสดวัดยางขึ้น และในปี พ.ศ. 2396 ได้จัดสร้างตลาดไชยานุภาพและเป็นตลาดสดศรีประจันต์นับแต่นั้นมา

นามว่า “ศรีประจันต์” แต่เดิมมีผู้เข้าใจว่าเป็นการนำชื่อตัวละครในเรื่องขุนช้าง ขุนแผน มาตั้ง อันที่จริงไม่ใช่ คำว่าศรีประจันต์ มาจากคำว่า “ศรี” แปลว่า ความดี ความสมบูรณ์ “ประจันต์” แปลว่า กั้น หรือ ปลายแดน เมื่อรวมความจึงแปลว่า เขตอันสมบูรณ์

ตลาดเก่าศรีประจันต์ บ้านท่านเจ้าคุณ แห่งนี้ได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม เมื่อปี 2551

บ้านม่วงเจริญผล

บ้านม่วงเจริญผล ตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ สมัยก่อนเป็นทุ่งหญ้ากว้างมีแม่น้ำไหลผ่านเพื่อใช้ในการเกษตรและการดำรงชีวิต ทำให้ลักษณะของพื้นที่เหมาะแก่การเกษตร เดิมมีคนจีนชื่อ “นายม่วง” อพยพมาทำมาหากิน ทำไร่อยู่ริมบึง ต่อมาราษฎรจากหมู่บ้านอื่นๆเห็นว่าพื้นที่แห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์ จึงอพยพมาจับจองตั้งรกรากอยู่เป็นกลุ่ม โดยเป็นชาวบ้านจากบ้านท่าน หมูที่ 2 ตำบลศรีประจันต์ ซึ่งอยู่ไม่ไกลมากนัก มีการถางพื้นที่เพาะปลูกผัก ส่วนที่ลุ่มก็ทำนาพอได้กินกันไป ปีไหนฝนดีน้ำดีก็ทำพืชผลเจริญเติบโต ถ้าฝนแล้งพืชผลก็ได้ผลนิดหน่อย แต่ก็ยังมีแม่น้ำไว้ใช้ยามหน้าแล้ง เพราะสมัยนั้นยังไม่มีระบบชลประทาน ต้องพึ่งน้ำจากแม่น้ำสายนี้ ต่อมาชาวบ้านเริ่มปลูกสร้างบ้านเรือนพร้อมจับจองพื้นที่ทำกิน ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านแห่งนี้ “บ้านม่วง” ตามชื่อของคนจีนที่เป็นผู้อพยพมาพวกแรก ต่อมาปี พ.ศ. 2480 – 2482 เริ่มจัดสร้างโรงเรียน สร้างวัด จึงเรียกว่า “หมู่บ้านม่วงเจริญผล” มาจนทุกวันนี้

● การสัมภาษณ์

การรวบรวมความรู้โดยการสัมภาษณ์ โดยการตั้งประเด็นของชุมชนที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นฐานในการเรียนการสอน ซึ่งจากการที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันของอาจารย์แต่ละสาขาวิชา ได้แก่ จิตรกรรม วาดเส้น เครื่องเคลือบดินเผา สถาปัตยกรรมไทย และออกแบบตกแต่ง จึงได้ข้อสรุปว่าแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนมากที่สุด คือ อำเภอศรีประจันต์ เนื่องจากว่ามีระยะทางไม่ไกลจากวิทยาลัยมากนัก เดินทางสะดวก และมีแหล่งเรียนรู้ให้เลือกหลากหลายและครอบคลุมกับหลายวิชา โดยขอบเขตของการใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้แก่

1. ตลาดเก่าศรีประจันต์ บ้านท่านเจ้าคุณ
2. บ้านม่วงเจริญผล โดยการนำวัตถุดิบ คือ “ดิน” มาพัฒนาเพื่อขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน

การแลกเปลี่ยนความรู้
เทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความรู้

1. นายถนอม จันทร์ตะเคี้ยว	รายวิชาจิตรกรรม
2. นายโกเมส คันธิก	รายวิชาเครื่องเคลือบดินเผา
3. นายวิศิษฐ์ พิมพ์มิล	รายวิชาวาดเส้น
4. นางสาวกาญจนา อีสอาด	รายวิชาสถาปัตยกรรมไทย
5. นายสุชาติศักดิ์ เดชาวิชิตเลิศ	รายวิชาออกแบบตกแต่ง

รายวิชาจิตรกรรม

ชุมชนตลาดเก่า อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี บ้านเก่าตลาดอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะเป็นชุมชนโบราณอายุราว 109 ปี โดยส่วนใหญ่สถาปัตยกรรมเป็นอาคารแถว 2 ชั้นสร้างด้วยไม้ บ่งบอกถึงการเป็นศูนย์กลางการค้าขายที่มีความเจริญในอดีต ในความเป็นชุมชนดั้งเดิมแฝงด้วยความอบอุ่นในจิตใจของผู้คน มีความเชื่อมต่อกันระหว่างบ้านต่อบ้านญาติพี่น้องกัน บ่มเพาะความดีงามในชุมชน

สิ่งประทับใจในแง่สุนทรียภาพของชุมชนตลาดเก่า อำเภอศรีประจันต์ มีดังนี้

- ลักษณะบ้านเก่า ความเก่าของไม้ พื้นผิวไม้ พื้นผิวปูน ตัวหนังสือ ป้ายร้านต่างๆ การแสดงทางลวดลายประดับของสถาปัตยกรรมที่มีความงามตามยุคสมัยนั้นๆ

- ลักษณะประตู หน้าต่าง (บานเฟี้ยม) ยังคงอยู่แบบดั้งเดิม โดยส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนแปลง มีลักษณะเปิดช่องระบายลมได้ กลอนประตูเป็นแบบตามยุคสมัยของการสร้าง บริเวณช่องแสงที่ประตูและหน้าต่างประดับด้วยกระจกใสที่มีสีชาหรือสีอื่นๆ อย่างสวยงามตามยุคสมัยที่ก่อสร้าง (ดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 : หน้าต่างบานเฟี้ยม, 2556 ณ ตลาดเก่าศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

- บ้านบางหลังมีระเบียงหน้าบ้านบนชั้นสองให้นั่งผ่อนคลาย มีไม้ฉลุเป็นลวดลายประดับอย่างสวยงาม

- บริเวณในตัวบ้านมีข้าวของเครื่องใช้ที่มีเรื่องราว อายุการใช้งานเท่ากับตัวบ้าน เช่น หม้อดินเผา แก้วอ้อหวาย กาน้ำชา นาฬิกาเก่า โต๊ะ ตู้ และอื่นๆ อย่างลงตัว

- ปัจจุบัน บรรยากาศหน้าบ้านในชุมชนตลาดเก่าศรีประจันต์ ยังคงมีการค้าขาย เช่น อาหาร ขนม ของใช้ต่างๆ ที่ผู้คนในชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียงมีความจำเป็นต้องจับจ่ายใช้สอย

- มุมมองที่ประทับใจสำหรับผู้บันทึกภาพด้วยการถ่ายรูป การเขียนภาพด้วยสีน้ำ สีน้ำมัน หรืออื่นๆ คือ มุมมองที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับชุมชนตลาดเก่า คือฝั่งวัดบ้านกร่างมองไปที่ตลาดเห็นตัวสถาปัตยกรรมเก่าของตลาด (อาคารไม้) หลังคาสังกะสีขึ้นสนิมสีน้ำตาล พร้อมเงาสะท้อนในน้ำ ทำให้เห็นภาพอีกมิติหนึ่งที่น่าสนใจ บ่งบอกถึงควมมีชีวิตชีวาและการมีลมหายใจของชุมชนที่ยังคงอยู่และดำเนินต่อไป (ดังภาพที่ 2 - 6)

ภาพที่ 2 : ฝั่งวัดบ้านกร่างมองเห็นตัวสถาปัตยกรรมเก่าของตลาดเก่าศรีประจันต์, 2556 อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี.

ภาพที่ 3 : ผลงานสีน้ำมันของนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี. ตลาดศรีประจันต์, 2547. จ.สุพรรณบุรี.

ภาพที่ 4 : ผลงานสีน้ำมันของนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี. ตลาดศรีประจันต์, 2556. จ.สุพรรณบุรี.

ภาพที่ 5 : ผลงานสีน้ำมันของนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี. ตลาดศรีประจันต์, 2556. จ.สุพรรณบุรี.

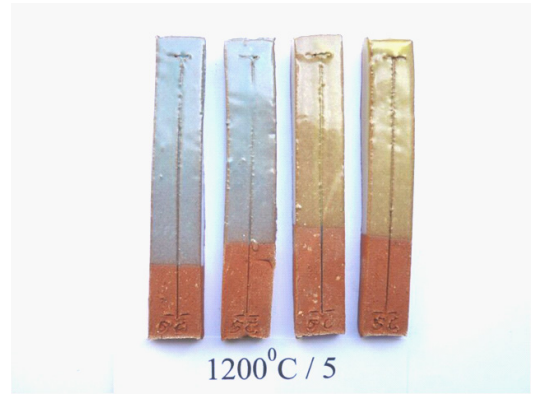

ภาพที่ ๖ : ผลงานสีน้ำมันของนักศึกษาวិทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี. ตลาดศรีประจันต์, ๒๕๕๖. จ.สุพรรณบุรี.

รายวิชาเครื่องเคลือบดินเผา

ในการเรียนสาขาวิชาเครื่องปั้นดินเผา “ดิน” เป็นวัสดุหลักที่ต้องใช้สำหรับการเรียนการสอน ซึ่งต้องมีการสั่งซื้อจากโรงงานที่อยู่นอกจังหวัดสุพรรณบุรี ดังนั้นการหาวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่จึงมีความสำคัญ โดยเนื้อดินที่ใช้สำหรับปั้นเครื่องเคลือบดินเผาต้องสามารถขึ้นรูปเป็นหมุนได้ดี และมีความทนไฟได้สูง ซึ่งพบว่าเนื้อดินที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับมาตรฐานดังกล่าวมีอยู่ 3 แห่ง คือ อำเภอด่านช้าง อำเภอเดิมบางนางบวช และอำเภอศรีประจันต์ เพราะเมื่อนำไปทดลองการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน สามารถขึ้นรูปได้ดี ดินมีความเหนียว และไม่เกิดการแตกร้าวในระหว่างการ-fired เนื้อดินสามารถทนความร้อนได้ดี ไม่เกิดการบิดเบี้ยว ไม่ยุบตัวหลังการเผา และเคลือบสามารถเกาะติดกับเนื้อดินปั้นได้ดี

จากทั้ง 3 อำเภอ ที่กล่าวมาข้างต้น อำเภอศรีประจันต์ เป็นแหล่งวัตถุดิบที่เหมาะสมที่สุดโดยได้เลือกแหล่งดินที่บ้านม่วงเจริญผล เนื่องจากว่ามีระยะทางที่ไม่ไกลจากสถานศึกษา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นท้องนามากกว่าอำเภอท่านช้าง และอำเภอเดิมบางนางบวช นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้อิฐที่ใช้ในงานก่อสร้างขนาดใหญ่ที่อยู่ในจังหวัดใกล้เคียงได้นำดินไปผลิตอยู่หลายโรง ซึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่เผาอุณหภูมิประมาณ 800 - 1,000 องศาเซลเซียส มีความแข็งแรงพอสมควร มีสีออกแดงส้มสด เนื่องจากมีแร่เหล็กผสมอยู่ในเนื้อดินสูง นับได้ว่าเป็นดินในท้องถิ่นอีกชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะตัว แสดงความเป็นพื้นบ้านได้เป็นอย่างดี มีสีสันสวยงาม แต่ปัจจุบันนี้การนำดินชนิดนี้มาใช้เพียงการทำอิฐเท่านั้น จากคุณสมบัติดินของอำเภอศรีประจันต์ นับเป็นดินที่สามารถใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาได้

ดังนั้นเพื่อการจะนำดินมาใช้จึงต้องจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงพัฒนาเนื้อดิน โดยเฉพาะการเตรียมเนื้อดินให้เหมาะสมกับการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านเนื้อผลิตภัณฑ์ เพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบอื่นนอกเหนือจากการผลิตอิฐ

ดังนั้นการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน จะช่วยให้ได้รับประโยชน์หลายประการ คือ

- เป็นการเพิ่มคุณค่าของวัตถุดิบในท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดสำนึกและเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน

- ประหยัดงบประมาณในการเรียนการสอน

- นักเรียนนักศึกษาได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของแหล่งทรัพยากรดินในท้องถิ่น

- นักเรียน นักศึกษา ประชาชนได้มีความรู้และเข้าใจแหล่งวัตถุดิบในพื้นที่ของตนสามารถนำมาใช้หรือผลิตผลงานศิลปะเครื่องเคลือบดินเผา และผลิตในเชิงอุตสาหกรรมได้

รายวิชาวาดเส้น

ในการสอนวิชาวาดเส้น 3 และ 4 ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2 หรือเรียกว่า ปวช ชั้นปีที่ 2 สอนวิชาจิตรกรรม 5 และ 6 ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ 3 หรือ ปวช ชั้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี สำหรับตามเนื้อหาวิชาและสาระการเรียนรู้ วาดเส้น 4 และจิตรกรรม 6 ตามหลักสูตรวิทยาลัยช่างศิลปที่กำหนด มีความเกี่ยวข้องในเรื่องการวาดภาพทิวทัศน์ทั้งเส้น ทั้งการวาดเส้นและการวาดเพื่อการลงสี หรือจิตรกรรม ในส่วนของการวาดภาพทิวทัศน์นอกสถานที่ ซึ่งมีความหมายถึงการใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนนั้นด้วย มีความจำเป็นอย่างไรต่อการศึกษาศิลปะซึ่งจะกล่าวในหัวข้อถัดไป ส่วนรายละเอียดและเป้าหมายของการใช้ชุมชนเป็นฐาน ในที่นี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงเฉพาะที่ใช้กับการเรียนการสอนเฉพาะวิชาวาดเส้นเท่านั้น ทั้งนี้จะมีความแตกต่างจากการใช้ชุมชนเป็นฐานในรายวิชาหรือแขนงงานศิลปะอื่นๆ อย่างแน่นอน การจัดทำข้อมูลนี้เพื่อที่จะให้ผู้สอนและผู้เรียนซึ่งยังอาจขาดความเข้าใจต่อการใช้พื้นที่ชุมชน ตลาดศรีประจันต์ และบริบทข้างเคียงได้มีข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษาได้อย่างตรงเป้าหมายและเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ในรายวิชา วาดเส้น หรือศึกษาเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง ตามประสบการณ์การใช้ชุมชนตลาดศรีประจันต์เป็นฐานในการเรียนการสอนของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยและประสบการณ์การเป็นครูผู้สอนศิลปะมาหลายปี

ทำไมจึงต้องใช้ชุมชนเป็นฐาน

ในการสร้างสรรค์งานศิลปะนั้นแรงบันดาลใจเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะกระตุ้นให้ผู้วาดได้มีความรู้สึกที่จะขับเคลื่อนพลังจากภายในทั้งด้านอารมณ์ความรู้สึก รูปทรงตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ เฉกเช่นงานดนตรี และศิลปะแขนงอื่นๆ ตัวอย่างการแต่งเพลง เมื่อมีเหตุการณ์ในชีวิตเกิดขึ้นกับนักแต่งเพลงความรักสมหวัง ออกหัก หรือเหตุการณ์บ้านเมือง ผู้แต่งเพลงจะเกิดความรู้สึกและแรงขับเคลื่อนพลังความคิดสร้างสรรค์เป็นบทเพลงออกมาได้อย่างง่ายดายมากขึ้น หรือนักแต่งกลอน เมื่อจะแต่งกลอนบรรยายความงามของธรรมชาติก็จะต้องเดินทางเข้าสัมผัสโดยตรงกับธรรมชาติจึงจะแต่งกลอนออกมาได้อย่างสวยงาม และบริสุทธิ์ใจ

ผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ศิลปิน หรือนักเรียน นักศึกษาศิลปะก็เช่นเดียวกัน เมื่อต้องการวาดภาพใด ก็ควรต้องเข้าศึกษา ซึมซับสิ่งที่จะถ่ายทอดนั้นออกมาจากสถานที่หรือเรื่องราวต่างๆโดยตรง ในส่วนของผู้เริ่มศึกษาก็คงศึกษาได้เพียงด้านรูปร่างรูปทรง หรือรูปลักษณะที่มองเห็น ยังอาจไม่ลึกถึงชั้นอารมณ์ความรู้สึกภายในมากนัก ส่วนผู้ที่เป็ศิลปินหรือมีความเชี่ยวชาญแล้วจะซึมซับเอา ทุกๆสิ่งทุกอย่างอย่างทั้งรูปธรรม นามธรรม เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นผลงานศิลปะ

การได้นำพานักเรียน นักศึกษาออกเขียนภาพทิวทัศน์นอกสถานที่ เป็นบทเรียนซึ่งแตกต่างจากบทเรียนภายในสถานศึกษาซึ่งผู้เรียนอาจมีความคุ้นชินอยู่ทุกวันจนอาจขาดแรงบันดาลใจ หรือพูดง่ายๆคือไม่มีความรู้สึกอยากวาดหรืออยากเขียน เพราะฉะนั้นการเขียนภาพทิวทัศน์นอกสถานที่ จึงนำพากระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียนได้มากขึ้น ทิวทัศน์ซึ่งอาจเป็นที่ตั้งของชุมชนจึงเป็นแรงเร้ากระตุ้น การเป็นสิ่งเร้ากระตุ้นนั้นหมายถึงชุมชนนั้นจะเรียกว่าเป็นฐานอย่างหนึ่งในการศึกษาเพื่อการวาด ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงประสบการณ์การใช้ชุมชนตลาดศรีประจันต์เป็นฐานในการศึกษาศิลปะการวาดเส้น

แผนผังฐานการเรียนรู้วัดเสี้ยนและจิตรกรรม ตลาดศรีประจันต์ สำหรับการศึกษาวัดเสี้ยนและจิตรกรรม เป็นตำแหน่งหลักซึ่งนิยมใช้สำหรับการวาด เนื่องจากมีความเหมาะสมหลายๆ ด้าน ทั้งนี้เป็นไปตามประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนของผู้เขียน

เหตุผลของการเลือกฐานเรียนรู้ชุมชน ตลาดศรีประจันต์

การเลือกชุมชนตลาดศรีประจันต์เป็นฐานในการศึกษาการวาดเสี้ยนมีเหตุผลดังนี้

- ประการที่ 1 ด้วยเพราะความมีเอกลักษณ์ตลาดเรือนแถวไม้แบบไทยจีนริมน้ำ ลักษณะของชุมชนตลาดนั้นอาจใกล้เคียงตลาดเรือนแถวในภาคกลางของไทยทุกๆ ไปโดยภาพรวม แต่ส่วนในรายละเอียดนั้นมีความแตกต่างกันแน่นอน ด้วยเพราะผู้คน การดำเนินชีวิต ภูมิทัศน์ที่มีความแตกต่างกัน จึงทำให้ชุมชนตลาดแต่ละแห่งจะมีเอกลักษณ์ความแตกต่างกัน

- ประการที่ 2 การศึกษาพื้นฐานวาดเส้นเน้นหนักไปในด้าน การเรียนรู้ความถูกต้องด้าน โครงสร้างเส้นทัศนียภาพ พื้นผิว น้ำหนักแสงเงาและฝึกฝนองค์ประกอบของภาพเป็นหลัก ตลาดศรีประจันต์เป็นตลาดไม้ซึ่งมีโครงสร้างเป็นเรือนแถวยาวเหมาะกับการศึกษาเส้นทัศนียภาพ เส้นตั้งเส้นนอนในรายละเอียด สีของไม้ซึ่งกลมกลืน ไม่ฉูดฉาด เมื่อตีความเป็นผลงานวาดเส้นนั้นจะถ่ายทอดได้สะดวกกว่า ในแบบที่สีฉูดฉาด ส่วนรายละเอียดประตูหน้าต่าง เเชิงชาย ลวดลายตกแต่งนั้นก็ใช้เป็นแบบในการศึกษาได้เป็นอย่างดี และด้วยอายุของตลาดศรีประจันต์ซึ่งสร้างมาอย่างยาวนาน เกิดร่องรอยพื้นผิว บ่งบอกถึงกาลเวลาก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งซึ่งเร้าจินตนาการต่อการสร้างสรรค์ได้มาก

- ประการที่ 3 ชุมชนตลาดศรีประจันต์ เป็นภูมิทัศน์สถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเปิดมากกว่าที่อื่น (ตลาดสามชุก และตลาดเก่าห้อง) โดยเฉพาะเมื่อมองทิวทัศน์จากด้านริมน้ำฝั่งวัดบ้านกร่าง ผู้วาดจะสามารถมองเห็นตัวอาคารเรือนแถวตลาดศรีประจันต์ได้เกือบทั้งหมด รวมทั้งมีการถ่ายเทอากาศได้ดี ผู้วาดจะรู้สึกสบายและสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีความสุข

บรรยากาศการวาดภาพอย่างมีความสุข โดยศิลปินจากประเทศมาเลเซีย เมื่อครั้งมาเยือนวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี วาดภาพสีน้ำตลาดศรีประจันต์ จากแพ ฝั่งวัดบ้านกร่าง

- ประการที่ 4 มีมุมมองให้เลือกหลากหลาย และทั้งสองฝั่ง

ตลาดศรีประจันต์ฝั่งตะวันออก

มุมมองตลาดศรีประจันต์ฝั่งตะวันตก
(ฝั่งวัดบ้านกร่าง)

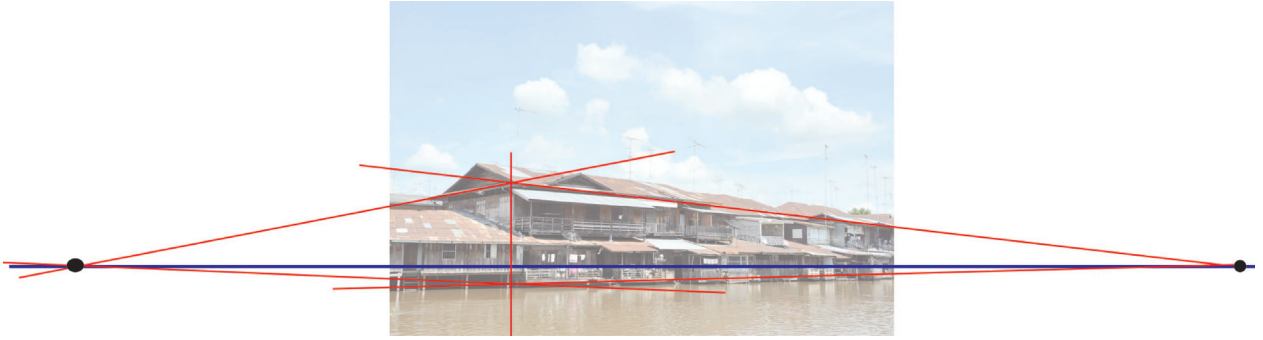
มุมมองในบริบทใกล้เคียงตลาดศรีประจันต์ มีวัดบ้านกร่างและโรงสี

- ประการที่ 5 ระยะทางจากวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรีและตลาดศรีประจันต์ ห่างกันเพียง 10 กว่ากิโลเมตร สะดวกต่อการเดินทางเพื่อศึกษา

เรียนรู้อะไรจากตลาดศรีประจันต์เพื่อการวาดเส้น

1. ศรีประจันต์ทำให้เข้าใจหลักการทัศนียภาพได้มากขึ้น ในภาพทิวทัศน์เราจะเห็นว่าขณะที่ยืนอยู่ในบางมุมไม่ว่าจะเป็นทิวทัศน์ธรรมชาติ ธรรมชาติกับสถาปัตยกรรม หรือสถาปัตยกรรมบ้านเรือนล้วนๆ จะเห็นว่าเมื่อมองให้ตึกจากแนวอาคาร แนวต้นไม้ จะมีเส้นที่นำสายตาเราพุ่งออกไปไกลจนสุดตา และเมื่อมองให้ตึกจะมีทั้งเส้นด้านบนและเส้นด้านล่าง หรือบางมุมจะมีทั้งเส้นด้านซ้ายและขวา เส้นนี้เมื่อวิ่งไปแล้วจะไปรวมกันที่จุดจุดหนึ่ง สองจุด หรือสามจุดแล้วแต่มุมมอง ในความเป็นจริงเส้นพวกนี้สามารถมองเห็นได้ในสิ่งของเล็กๆ ไกลๆ ตัว และมีให้เห็นในทุกสิ่ง แต่ความที่มันเล็กเราจึงอาจไม่ได้สังเกต แต่เมื่อเป็นทิวทัศน์ที่มีมุมมองกว้างมากขึ้นจึงเห็นได้ชัดเจนมากกว่า เส้นที่เห็นนี้เป็นไปตามหลักการทัศนียวิทยา (Perspective) หากจะทำความเข้าใจให้ชัดเจนควรจะต้องศึกษาเพิ่มเติมเฉพาะหลักการนี้ให้ชัดเจนอีกที เพราะฉะนั้นการวาดภาพทิวทัศน์จำเป็นต้องใช้หลักการทัศนียภาพ มีการกำหนดและหาเส้นนำสายตานั้นให้เจอและกำหนดให้ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะหากเราลากแนวเส้นนั้นผิดไปแล้วภาพของเรา ก็อาจเพี้ยนและขาดความสมจริงไปได้ มุมมองทิวทัศน์ตลาดศรีประจันต์จึงเป็นสถานที่ให้เรียนรู้ หลักการทัศนียภาพได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่าง การใช้เส้นนำสายตาแบบ 2 จุด ในทิวทัศน์ตลาดศรีประจันต์

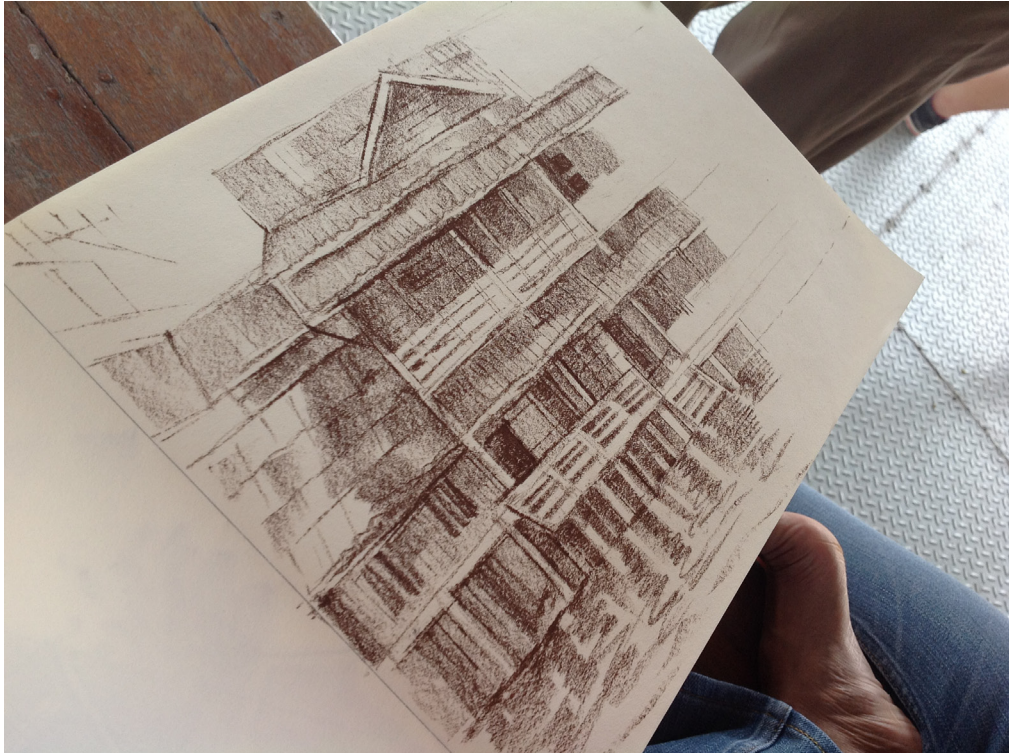

ตัวอย่างงานวาดเส้นด้วย หมึกดำ โดยแสดงเรื่องเส้นทัศนียภาพได้อย่างชัดเจน ผลงานอัครพล พิพัฒน์โภคผล นักเรียนปวช. ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี

2. ศรีประจันต์ทำให้เข้าใจมิติความลึก

ตัวอย่างภาพที่สร้างมิติความลึกจากแปลนที่ดี และภาพที่ดูแล้วยุ่งเหยิงกำหนดมิติความลึกไม่ได้

ตัวอย่างงานวาดเส้นด้วยแท่งถ่าน ด้วยวิธีการสร้างระนาบความลึก ผลงานอาจารย์โสภิต เดชชนะ
อาจารย์วิทยาลัยช่างศิลปนครศรีธรรมราช

ตัวอย่างงานวาดเส้นด้วยหมึกดำ ด้วยวิธีการสร้างระนาบความลึก ผลงานประภิต หงวนตัด นักเรียนปวช ชั้นปีที่ 2
วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

ในการวาดภาพนั้นมิติความลึก เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ภาพไม่แบนและสร้างเรื่องราวเพิ่มมากขึ้น การสร้างมิติความลึกใช้ได้ด้วยกลวิธีของเส้น สี แต่อีกสิ่งหนึ่งที่สามารถสร้างมิติความลึกได้ดี คือการสร้างจากแผ่นระนาบ (Plan) ยกตัวอย่างเมื่อมองจากด้านหน้าหรือส่วนย่อยทิวทัศน์ตามรูปภาพตลาดศรีประจันต์ ด้านบนนี้ เราจะไม่เห็นเส้นนำสายชัดเจนนักอย่างภาพมุมกว้างตามข้อที่ 1 การสร้างความลึก ด้วยการตีความเป็นแผ่นราบจะใช้ได้ดีกว่าแบบเส้น ด้วยวิธีการ ตัดทอนรูปทรงให้น้อยลงก่อน กำหนดเป็นแผ่นระนาบ ขาว เทา ดำ ส่วนที่เข้มกว่าจะแสดงถึงความลึกเข้าไป ส่วนที่สว่างจะแสดงถึงส่วนที่อยู่ด้านหน้า การมองและตีความตามภาพวิเคราะห์ ระนาบจะทำให้เกิดมิติความลึก ระนาบจากการวิเคราะห์แบบตัดทอนนี้ จะช่วยไม่ให้ผู้วาดนั้นไม่หลงไปกับรายละเอียดมากมายเบื้องหน้าของเขา และวาดภาพออกมาอย่างไม่รู้จะใส่ส่วนไหนให้อยู่อยู่ในความลึกระดับใด เมื่อใส่แบบตามใจไม่กำหนดพื้นที่ไว้ก่อน ภาพก็อาจดูสับสน เต็มไปด้วยรายละเอียดที่ยุงเหยียดได้

3. ศรีประจันต์ช่วยสร้างความรู้สึกต่อเส้นที่ขีดเขียน โครงสร้างเรือนแถว หรือตัวอาคารตลาดศรีประจันต์ในแต่ละจุด มีโครงสร้างของเส้นแนวตั้งแนวนอน ส่วนในรายละเอียดลูกกรง บานประตู หน้าต่าง ฝาผนัง ชายคาเมื่อผู้วาด ขีดเขียนเส้นตามรายละเอียดนั้นออกมา เส้นที่สั้นยาวแตกต่างกัน ตั้งบ้าง นอนบ้างนั้น เมื่อมองภาพโดยรวมจะกลายเป็นทัศนธาตุทางทัศนศิลป์คือพื้นผิว ทำให้เป็นการเรียนรู้ฝึกประสบการณ์ต่อผู้วาด ผู้ศึกษาในเรื่องพื้นผิวได้ด้วยเช่นกัน

ตัวอย่างผลงานวาดเส้นที่เน้นลักษณะของเส้นจนกลายเป็นภาพรวมของพื้นผิว

ผลงานวาดเส้นโดยอาจารย์ วิศิษฐ์ พิมพ์มิล

4. **พื้นผิวและเรื่องของเวลากับตลาดศรีประจันต์** ตลาดศรีประจันต์เป็นตลาดที่สร้างมายาวนานรวมอายุประมาณเกือบ 100 ปี ทำให้เกิดร่องรอยความเก่าแก่บนพื้นวัสดุ บนไม้ สังกะสี เกิดสีและค่าน้ำหนักที่เปลี่ยนแปลงไป แตกต่างกันในพื้นผิวต่างๆซึ่งบางคนอาจมองว่าความเก่าแก่นั้นไม่สวยงามในแง่ของการอยู่อาศัย อาจเป็นอย่างนั้น พร้อมจะรื้อเปลี่ยนเป็นวัสดุใหม่เมื่อพร้อม ตัวอย่างเช่นหลังคาสังกะสี แต่ในทางศิลปะนั้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความค่าเป็นแรงบันดาลใจอย่างดี และสร้างเนื้อหาด้านเวลาให้กับผลงานมีคุณค่ายิ่งขึ้น เมื่อวัสดุแสดงความเก่าบ้าง ใหม่บ้าง เกิดค่าน้ำหนักที่ต่างกัน หากอธิบายง่ายๆ นั้นหมายถึงผู้วาดจะวาดสร้างค่าน้ำหนัก ร่องรอยได้อย่างสนุก เล่นกับสีสนิม รอยไม้เก่าๆ ความผูกพัน เอียง เอนไม่แน่นอน เกือบจะพัง แต่เมื่อสำเร็จออกมาเป็นภาพวาดภาพนั้นอาจสร้างคุณค่าได้ดีมากกว่าการวาดบ้านที่สมบูรณ์แบบทั้งหมดทีเดียว และหากยังเกิดข้อสงสัยว่าทำไมเราจึงรู้สึกมีความสุขกับการมองแล้วเกิดความงาม แม้ภาพวาดของตัวเรือนอาคารนั้นมีรั้วรอย ผุพังไม่สมบูรณ์แบบ ลองศึกษาสุนทรียภาพในแบบวะปิ ซาปิ ของญี่ปุ่น นั้นได้อธิบายถึงความงามบนความไม่สมบูรณ์แบบไว้ได้อย่างละเอียด ถัดวันที่เดียว

ภาพตัวอย่างที่แสดงการให้ความสำคัญต่อการแสดงออกเรื่อง พื้นผิว เวลา ความใหม่เก่า โดยแทนค่าด้วยน้ำที่แตกต่างของไม้ สังกะสีหลังคา และความไม่แน่นอนของโครงสร้าง ผลงานตัวอย่างโดยอาจารย์ วิศิษฐ์ พิมพ์ลม

5. **เรียนรู้แสงเงากับตลาดศรีประจันต์** แสงเงาเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อการสร้างสรรค์ งานทัศนศิลป์ ไม่ว่าจะเป็นภาพวาด ภาพถ่าย ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ล้วนแล้วแต่ต้องคำนึงเรื่องแสงเงาทั้งสิ้น ในทางภาพวาด ภาพถ่ายแสงเงานั้นมีส่วนทำให้รูปภาพมีความสดชัดเจน คมชัด และหากท่านยังนึกภาพไม่ชัดเจนนักลองนึกว่า เมื่อเวลาเราออกไปถ่ายภาพในเวลาที่ต้องฟ้าครึ้มปกคลุมด้วยเมฆ ภาพถ่ายจะออกมาเป็นเทาๆ คลุมเคลือไม่ชัดเจน ส่วนเมื่อออกไปถ่ายภาพในเวลาที่ต้องฟ้าโปร่ง อากาศสดใส ภาพจะออกมาชัดเจน คมชัดน่ามอง แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า ในขณะที่ท้องฟ้าครึมนั้นไม่สามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะได้ สิ่งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน ส่วนการฝึกฝนเพื่อให้มีความเก่งกล้าทางด้านภาพวาดภาพนั้น ควรเลือกเวลาที่ภูมิทัศน์มีแสงแดดที่กำลังเหมาะสม เมื่อแสงแดดเหมาะสมและเอียงในตำแหน่งที่ดี จะเกิดแสงกระทบต่อวัตถุ เกิดแสงและเงาที่สวยงาม ซึ่งส่วนมากแสงเงาที่สวยงามนั้น จะเป็นช่วงเช้าและเย็นมากกว่าเวลากลางวัน ในการถ่ายภาพเช่นกันไม่นิยมการถ่ายภาพในช่วงเวลากลางวัน

ตัวอย่างภาพวาดเส้นศรีประจันต์ที่ให้ความสำคัญมากต่อแสงเงา

6. เงาสะท้อนของตลาดศรีประจันต์ เงาสะท้อนในน้ำเป็นเสน่ห์อีกอย่างหนึ่งของการศึกษาทิวทัศน์ตลาดศรีประจันต์ หากผู้วาดต้องการเน้นส่วนสำคัญที่เงาสะท้อนในน้ำนั้น การกำหนดสัดส่วนให้พื้นที่ของน้ำนั้นมีมากกว่าส่วนอื่นของภาพ จะช่วยให้ภาพเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการมากยิ่งขึ้น ส่วนวิธีการวาดน้ำให้ได้อารมณ์และลีลาของน้ำนั้นคงต้องศึกษาให้ละเอียดและฝึกฝน ทดลอง อาจลองฝึกลองถูกละเอียดรอบ แล้วจะเข้าใจกระจ่างชัดเอง

ภาพวาดเส้นด้วยแท่งถ่านที่เน้นไปในเรื่องเงาสะท้อนของตลาดศรีประจันต์ โดย อาจารย์ วิศิษฐ์ พิมพ์มล ไม่มีการใส่รายละเอียดให้มากนัก เพียงแต่มองและถ่ายทอดค่าน้ำหนักที่กระเพื่อมอยู่ในน้ำ อย่าลืมว่าการเฝ้าสังเกตวิเคราะห์ ตีความ ตัดทอนออกมาแบบเรียบง่ายเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

วิถีชีวิต วัฒนธรรม

ทำอย่างไรจึงจะแทรกเรื่องราว วิถีวัฒนธรรมให้ปรากฏในภาพ วิธีการคือให้ผู้วาดลองสังเกตรายละเอียดการตกแต่งเรือน อาคารเช่นมีลวดลายแบบ ไทย จีน ฝรั่ง หรือผสมผสาน มีเครื่องบูชา ทางความเชื่อแบบใดเช่นสิงห์คาบดาบ ตัวเรือนอาคารรูปแบบใด เครื่องใช้สอย เสื้อผ้า ยานพาหนะ วิธีการเก็บสิ่งของเครื่องใช้ รวมทั้งผู้คน เมื่อสังเกตสิ่งเหล่านี้ให้ละเอียดและนำมาเติมแต่งในภาพวาด ก็จะช่วยเติมเสน่ห์ให้กับภาพวาดให้มีคุณค่า บอกเล่าเรื่องราวได้มากขึ้น

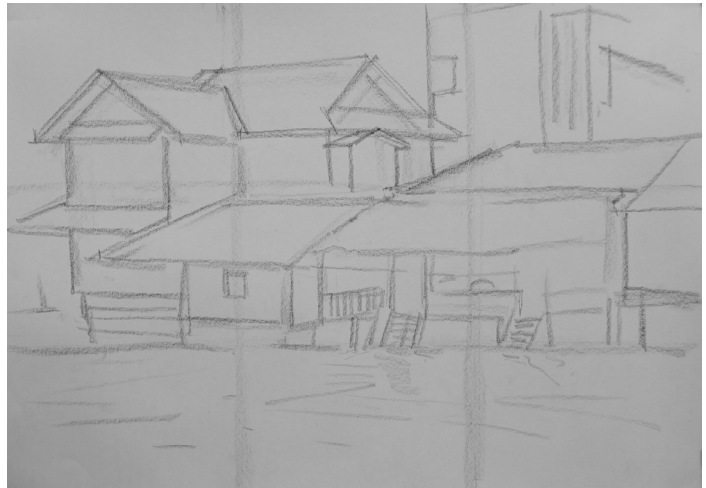
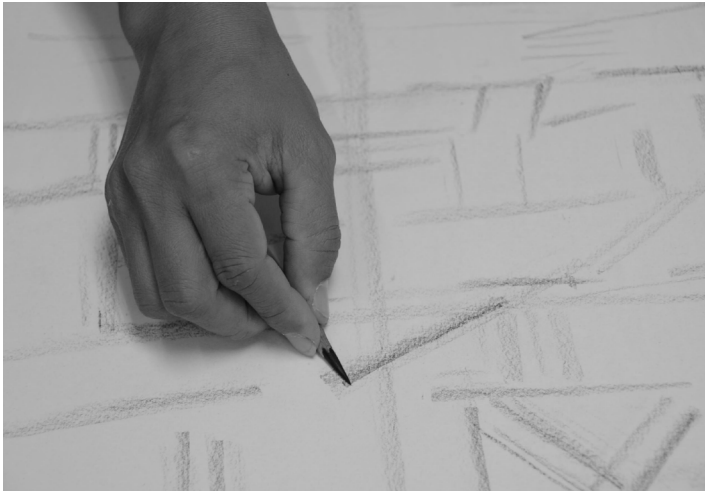

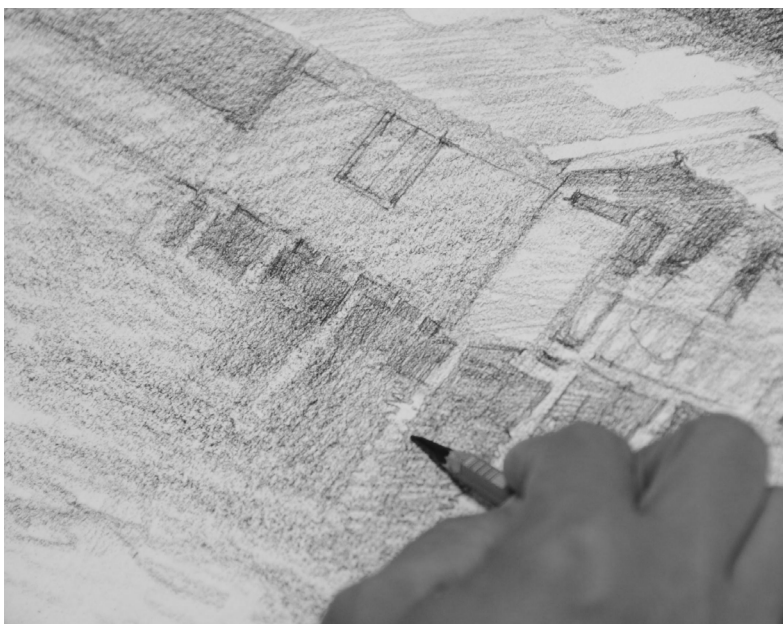
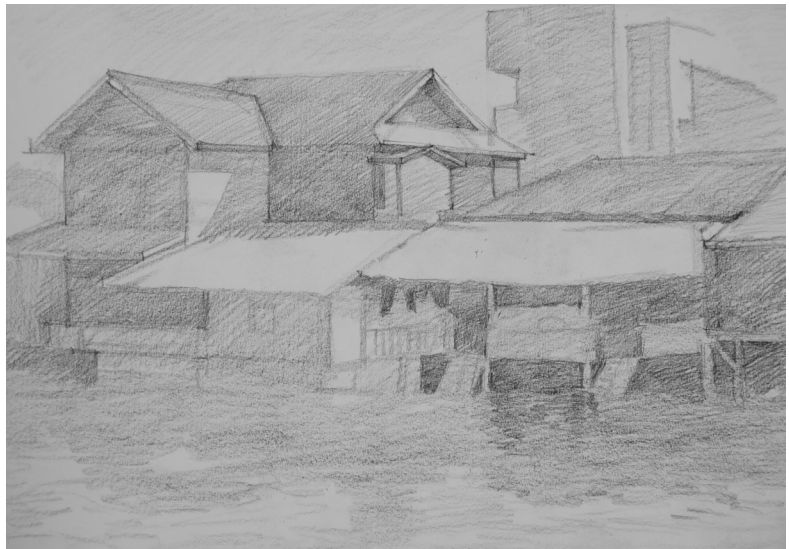
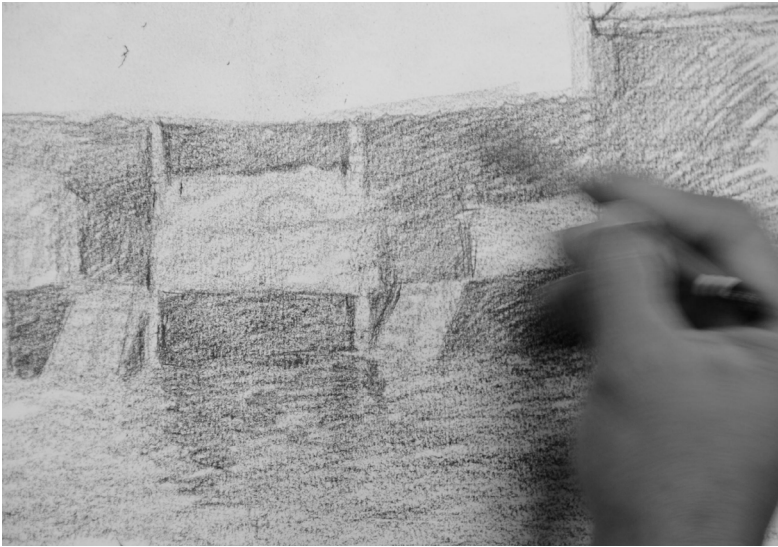
ตัวอย่างการเติมแต่งชีวิตด้วยข้าวของเครื่องใช้

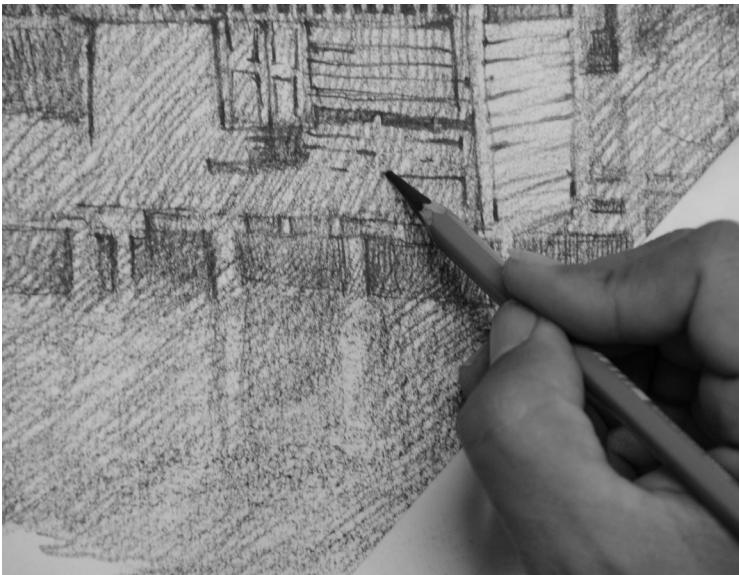
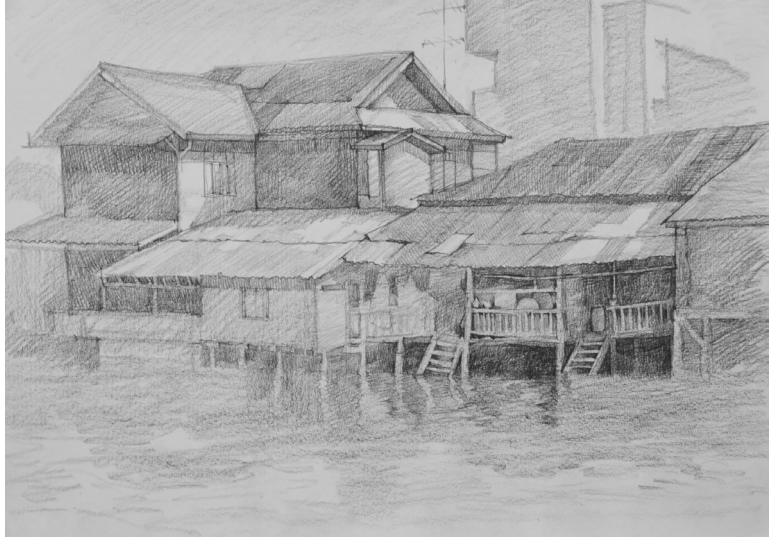

ภาพตัวอย่างการสอดแทรกเรื่องวิถีชีวิต เช่นคนพายเรือ ข้าวของเครื่องใช้ชายคาบ้าน โดยศิลปินสีน้ำจากมาเลเซีย เมื่อครั้งเดินทางมาเยือนวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี และออกเขียนภาพ ณ ริมน้ำตลาดศรีประจันต์ เป็นการสอดแทรกชีวิตให้กับภาพนั้นๆด้วย..

ตัวอย่างขั้นตอน การวาดเส้นด้วยเทคนิคดินสอดำ กับตลาดศรีประจันต์

ภาพซึ่งเสร็จสมบูรณ์

บูรณาการสู่งานจิตรกรรม/สร้างสรรค์กับมุมมองที่หลากหลายในตลาดศรีประจันต์

เมื่อทำความเข้าใจวาดเส้นทิวทัศน์ตลาดศรีประจันต์ในรูปแบบต่างๆได้แล้ว การสร้างสรรค์ลำดับถัดมาผู้วาดอาจทดลองสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมสีน้ำ สีน้ำมันหรืออะคริลิก แน่แน่นอนว่าคงต้องมีการเรียนรู้เรื่องสี บรรยากาศสีกับเวลา อีกมากแต่เมื่อพื้นฐานการวาดเส้นดีแล้ว และมีประสบการณ์กับทิวทัศน์ศรีประจันต์พอควร ก็จะช่วยการสร้างงานจิตรกรรมนั้นง่ายขึ้นอีกมาก ลองสังเกตเรียนรู้จากภาพตัวอย่างที่ลงไว้

มุมมองตลาดศรีประจันต์ฝั่งตะวันตก
ผลงาน นายอัครพล พิพัฒน์โภคผล
และผลงานสีน้ำบริบทข้างเคียง
โดยอาจารย์วิศิษฐ์ พิมพ์มิล

ผลงานจิตรกรรมสีน้ำ
โดยอาจารย์วิศิษฐ์ พิมพ์มิล

ผลงานนักเรียนวิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรีและนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

นักเรียนวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี
กับการใช้ ตลาดศรีประจันต์เป็น
ฐานการเรียนรู้วิชาจิตรกรรม

สีน้ำสีเส้นสดใส กับมุมมองหนึ่งในตลาด
ศรีประจันต์ ผลงานนักเรียนวิทยาลัย
ช่างศิลป์นครศรีธรรมราช

มุมมองทิวทัศน์ในบริบทข้างเคียงตลาดศรีประจันต์

ผลงานสีน้ำ วัดบ้านกร่าง บริบทข้างเคียงตลาดศรีประจันต์
โดยอาจารย์ชยานันท์ อวาท เมื่อครั้งมาเป็นวิทยากรให้ความรู้
วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

ผลงานสีน้ำมันตลาดศรีประจันต์
ฝีมือ อาจารย์ โชติ แก้วละเอียด
อาจารย์วิทยาลัยช่างศิลป์นครศรีธรรมราช

ข้อสรุปและเสนอแนะ

สรุปการใช้ชุมชนตลาดศรีประจันต์เป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาวาดเส้นระดับ ปวช. ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี เป็นไปเพื่อการศึกษาทำความเข้าใจตามหลักการทัศนียภาพ ความเข้าใจต่อการสร้างมิติ ความลึกด้วยระนาบ การเรียนรู้การแสดงออกโดยเน้นเส้นเป็นสำคัญ การแสดงออกเพื่อพื้นที่เวลา การเรียนรู้เรื่องแสงและเงา การถ่ายทอดภาพของเงาสะท้อน สังเกตสอดแทรกวิถีชีวิต วัฒนธรรม ทดลองการวาดเส้นด้วยเทคนิคต่างๆ มีความคิดสร้างสรรค์ต่อการเลือกมุมมองที่จะสะท้อนความคิด ความต้องการของผู้วาดออกมา รวมทั้งบูรณาการณีสู่งานจิตรกรรมในภายหลัง

จะเห็นได้ว่าการใช้ชุมชนตลาดศรีประจันต์เป็นฐานสำหรับการวาดเส้นนั้น เกิดประโยชน์โดยตรงต่อผู้วาดแน่นอนอยู่ในตัวแล้ว คำถามถัดมาคือการใช้ชุมชนเป็นฐานนั้น ชุมชนจะได้ประโยชน์อะไรจากผู้วาดบ้าง คำตอบคือหากจะได้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐศาสตร์ การค้าขาย ธุรกิจ นั้นต้องยอมรับว่าอาจมีส่วนได้น้อย แต่ในแง่มุมมองของการสร้างให้ชุมชนได้เห็นคุณค่าตลาดศรีประจันต์ผ่านผลงานภาพวาดนั้นอาจเป็นไปได้ หรือภาพวาดนั้นอาจเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเยาวชนที่ผ่านไปมาในช่วงเกิดการวาด การสร้างสรรค์นั้น เห็นคุณค่าความงาม มีความละเอียดอ่อนมากขึ้น เกิดพลังต่อความคิดสร้างสรรค์ในโอกาสต่อมาได้ อีกทั้งเมื่อภาพวาดทิวทัศน์ตลาดศรีประจันต์เผยแพร่ออกไปสู่สาธารณะมากยิ่งขึ้น ก็ยิ่งจะเป็นประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนได้รู้จักตลาดศรีประจันต์มากยิ่งขึ้น

รายวิชาสถาปัตยกรรมไทย

ตลาดเก่าศรีประจันต์ มีความงามทางด้านสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่า ความประณีตในการก่อสร้างซึ่งตรงกับยุคสมัยและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ผู้สถาปนิกมีความเป็นอัจฉริยะในการออกแบบ โดยเน้นลักษณะที่เป็นความงามและประโยชน์ใช้สอยที่สอดคล้องกัน ตลาดแห่งนี้ยังคงอนุรักษ์ความงามและความสมบูรณ์ไว้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นมรดกให้ลูกหลานได้ศึกษาหาความรู้ ได้ซึมซับความงามทางด้านวัฒนธรรม และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในวิถีชีวิต ที่มีความสามัคคี ความสันติสุข ในตลาดแห่งนี้

รายวิชาออกแบบตกแต่ง

ความหลากหลายของสภาพแวดล้อมทางสถาปัตยกรรมตลาดศรีประจันต์ ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมรูปแบบต่างๆ ทั้ง 2 ฝั่งแม่น้ำท่าจีน ตลาดศรีประจันต์ฝั่งทางด้านวัดยาง เป็นกลุ่มอาคารไม้ขนาดใหญ่ โดยมีทั้งอาคารแบบเรือนแถวและอาคารแบบตึกโดยกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ การตกแต่งอาคารไม้เน้นการตกแต่งบริเวณด้านหน้าอาคาร โดยเฉพาะบานประตู ช่องแสง และหน้าต่าง มีการแกะสลักลูกกรงไม้และแบบฉลุลวดลายทำให้อาคารมีความสวยงามและน่าสนใจ

สำหรับฝั่งด้านวัดบ้านกร่างเป็นกลุ่มอาคารไม้เช่นเดียวกับฝั่งด้านตรงข้าม และยังมีอาคารตลาดสดแบบสมัยก่อนที่เป็นอาคารไม้แบบโถงเปิดโล่งเพื่อกิจกรรมการค้าขาย เป็นศูนย์กลางของตลาดทางนี้ นอกเหนือจากอาคารร้านค้าแล้ว บริเวณตลาดสดศรีประจันต์ยังประกอบด้วยวัดต่างๆ ที่มีสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ โดยเฉพาะวัดบ้านกร่างมีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สวยงาม มีลักษณะแบบอยุธยาตอนปลาย ทั้งนี้ทำให้ตลาดเก่าศรีประจันต์มีความหลากหลายในด้านแหล่งเรียนรู้ทางสถาปัตยกรรม

สรุปผลที่ได้รับจากการจัดการความรู้
เทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

ในการเรียนการสอนของวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้าน ความรู้ ทักษะ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นนอกจากการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติในห้องเรียนแล้ว การเรียนรู้นอก ห้องเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน ได้เพิ่มพูนประสบการณ์และ ทักษะ โดยเครื่องมือที่จะช่วยในการเรียนการสอน คือ ชุมชน ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ดีที่สุด

ดังนั้นในการจัดการความรู้ เรื่อง “เทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน” จึงมีส่วนช่วยให้ อาจารย์ผู้สอนรู้จักการเลือกใช้ชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ตรงตามรายวิชาที่ตนสอน และช่วยให้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งในแต่ละรายวิชาก็มีเทคนิควิธีการเลือกใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ ทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน โดยชุมชนที่เลือกเป็นฐานการเรียนรู้ คือ อำเภอศรีประจันต์ อันได้แก่ ตลาดเก่า ศรีประจันต์ บ้านท่านเจ้าคุณ และ บ้านม่วงเจริญผล

อำเภอศรีประจันต์

อำเภอศรีประจันต์ เหมาะสำหรับใช้เป็นฐานการเรียนรู้ เนื่องจากว่ามีระยะทางจากตัวเมือง สุพรรณบุรี เพียง 12 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางไม่มาก จึงทำให้ไม่เสียเวลาในการเรียนการสอน และ นักเรียนสามารถใช้แหล่งชุมชนได้เต็มที่ นอกจากนี้อำเภอศรีประจันต์มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ อาคารบ้านเรือน วัด ฯลฯ ที่ทำให้ในแต่ละรายวิชา ไม่ว่าจะเป็น จิตรกรรม วาดเส้น สถาปัตยกรรม ออกแบบตกแต่ง หรือเครื่องเคลือบดินเผา สามารถใช้เป็นฐานการเรียน การสอนร่วมกันได้

ตลาดเก่าศรีประจันต์ บ้านท่านเจ้าคุณ

ความเก่าแก่ที่มีประวัติมายาวนานกว่า 100 ปี ลักษณะอาคารบ้านเรือนที่มีความเป็น เอกลักษณะที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากของเดิม ทำให้เป็นชุมชนที่ใช้เป็นฐานการเรียน การสอนได้ดีที่สุด เพราะมีมุมมองที่น่าสนใจ หลากหลาย ตัวอาคารซึ่งเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น มีรายละเอียดของการตกแต่ง งานสถาปัตยกรรมตามยุคสมัยนั้น มีความเก่าซึ่งบ่งบอกถึงกาลเวลา ไม่ว่าจะเป็นลักษณะความเก่า ของผิวไม้ ประตู หน้าต่าง ลายฉลุต่างๆ หรือแม้แต่ข้าวของเครื่องใช้ที่ยังคงบอกเล่าเรื่องราวได้

โดยมุมมองที่น่าสนใจ ที่แต่ละรายวิชาเห็นว่าเหมาะที่จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ และ พัฒนาการตนเองได้ดีมากๆ คือ มุมมองที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับชุมชนตลาดเก่า คือฝั่งวัดบ้านกร่างมองไปที่ ตลาดเห็นตัวสถาปัตยกรรมเก่าของตลาด (อาคารไม้) หลังคาสังกะสีชั้นสนิมสีน้ำตาล พร้อมเงา สะท้อนในน้ำ ทำให้เห็นภาพอีกมิติหนึ่งที่น่าสนใจ บ่งบอกถึงความมีชีวิตชีวาและการมี ลมหายใจของชุมชนที่ยังคงอยู่และดำเนินต่อไป

ดังนั้นไม่ว่านักเรียนจะเรียนในรายวิชาจิตรกรรม วาดเส้น สถาปัตยกรรมไทย หรือ ออกแบบตกแต่ง จึงสามารถใช้ตลาดเก่าศรีประจันต์ บ้านท่านเจ้าคุณ ใช้เป็น ฐานการ เรียนการสอนร่วมกันได้ เพราะสามารถตอบโจทย์ได้อย่างครบถ้วน ที่สามารถให้ทั้งความรู้ในเรื่อง ของสถาปัตยกรรมและการออกแบบ และยังเป็นกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากวาด หรือฝึกทักษะตนเอง มากขึ้น

บ้านม่วงเจริญผล

ในรายวิชาเครื่องเคลือบดินเผา เลือกบ้านม่วงเจริญผลเป็นฐานการเรียนการสอน เพราะมีวัตถุดิบ คือ ดิน ที่เหมาะสมกับการเรียน สามารถขึ้นรูปด้วยแป้นหมุนได้ดี ซึ่งการนำดินท้องถิ่นมาทดลองพัฒนานั้น ช่วยให้ทั้งผู้เรียนและชาวบ้านของบ้านม่วงเจริญผล เห็นคุณค่าทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้รู้จักการใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนศึกษา และฝึกปฏิบัติจริง
2. ทำให้รู้จักการเลือกชุมชนที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน
3. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากของจริง เกิดประสบการณ์ตรง และเกิดกระบวนการเรียนรู้
4. ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของชุมชน และเกิดความรักท้องถิ่น
5. เป็นการบูรณาการร่วมกันในเรื่องของการใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนการสอนของแต่ละรายวิชา

บรรณานุกรม

- จิระพรรณ กาญจนะจิตรา. การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2530.
- ประดิษฐ์ มัณชิมา. สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักส่งเสริม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2522.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. การพัฒนาชนบท : เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2525.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน. 2524.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. หลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2553 วิทยาลัยช่างศิลป์. 2553.
- _____. หลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2553 วิทยาลัยช่างศิลป์. 2553.